

Ne govorite tedaj, stariši, pred otroci vsega, kar vam na serci leži, za to imate priložnosti dovolj, ako ste sami. Otroku ni treba vedeti vsega, kar vas teži in kar vam je prijetno. Ne pustite pa tudi otrokom se vtikati v vaše pogovore. S tem jim dajete priložnost, da se cenijo tako modre, kakor ste vi. — Ako se otroci kaj pregreše, ne razkladajte jim na drobno velikosti njihove napake, ampak kratko jih zavrnite: to ni lepo, tega ne smeš storiti več! In ako se še kedaj tako pregreše, kaznujte jih kar naravnost. — Ne obkladajte jih s priimki in psovki. Otroci si zapomnijo ta imena, in se tudi med seboj tako psujejo. — Ne dajajte jim premnogo lepih naukov; ako jim poveste kaj lepega, si bodo že brez ponavljanja zapomnili. Lepo postane tudi gnjusno, ako se večkrat zaporedoma sliši. — Toliko starišem.

Drugi nauk si pa vsakdo lahko vzame iz tega pogovora. Ne dajajmo otrokom in posebno hčeram romanov v roke. Bolje je jim podati kake kuhinjske bukve: naučile se bodo vsaj dobro kuhati, česar zdaj mnoge ne znajo. — Druzega sveta ne morem dati, in bilo bi tudi nepotrebno in brez vse koristi. Kdo zamore podučiti vse ljudi, kateri s kakim človekom pridejo v dotiko!

Vendar jezičnost bi lahko odpravile ženske same, ako bi več mislile, nego govorile. Ali misliti je ženskam tako težko, kakor jim je lahko govoriti. One govore le zato, da govore, molčanje je za nje največa in najhujša kazen. Pa morajo se navaditi tega, in sicer že v mladosti. „Si tacuisses, filosofus mansisses“, in le v žlobudranji se pokaže goska v svoji popolni svetlobi. (Dalej prih.)

P o ž e n č a n .

Po kmetijskih in rokodelskih Novicah je pričel M. Ravnikar novo svoje delovanje. Najprej ga omenja dr. Bleiweis 1843 št. 9, češ, kako resnično o novih navadah in šegah v živežu in v noši poje naš pevec Mirko Poženčan v svoji pesmi „Stari Krajnec“. Nato se nahajajo v raznih številkah tistega in naslednjega leta nekatere njegove vganjke, na pr.: „Herbet ima — trebuha ne, roke ima — nog ne, lase ima — glave ne; kaj je to? — Kožuh. — Čeljusti in zobe ima, glave ne; pod-sé vleče, nič ne jé? — Grablje. — Neki neznaniga človeka vprašajo: Kako ti je imé? — Jim odgovori: Tri sestre sim imel, pa mi je ena umerla. Če zapišem svoje ime, in k njemu eno čerko perdenem, je zapisana éna sestra. Če pa od imena te sestre eno čerko na sprednim koncu odvzamem, je tista zapisana, ki je umerla, in če ime še za eno čerko okrajšam, je zapisana tretja sestra. Kako je tedaj meni, in kako mojim sestram ime? — Franc — Franca — ranca — Anca. — Kdo orje brez drevesa in konjev? — Kert. i. t. d.“ V št. 24 l. 1844 pa se

bere njegova pesem „Pastirska“, ktero pojeta Marka in Blaže o svojem življenji, o ovcah in ticah pa njim nevarnih volkovih in jastrobih, o kozuljih in jagodah, piščalkah in pesnih, češ, poskusiva piščali, kako bodo piskale, ktero bi vbrala, ter sklepana:

Marka.

Od svet'ga Izdorja
Se meni naj gorja
Za vižati zdi,
Od svet'ga Aleša
Se meni še meša:
Katero češ ti?

Blaže.

Od svet'ga Izdorja
Za res je naj gorja,
Začel bom le tó,
Po ti pa večerno —
Ovčice naj mirno
Pred nama tekó!

L. 1845 se je oglasil Poženčan koj v 1. številki, spisavši po francoski knjižici nekaj „Od pratik“; št. 18. 19 k staroznanstvu domačih krajev: „Karl II. Nadvojvoda Avstrijski obiše v letu 1564 Bistriške planine nad Kamnikom“; v št. 20 pa jo je v duhu Vodnikovem in Zupanovem zapel:

Slovenkam.

Slovenke, ve zale,
Na slavni Parnas!
Devet gospodičin
Posnemajte glas.

Ker petje vam ženskam
Najlepše stoji,
Roj'nice vam dale
So blage dari.

Zapojte okrogle,
Al žive lepó —
Postalo bo kanuje
Občutno, živo.

Presladkimu petju
Nemilih Siren
Motiti se dala
Latinec, Helen.

Lezbanam b'la Zafó
Je pevka de káj,
Med nami vé Zafe
Nam bodite zdáj.

Angležke, Nemškute
In Branke pojó,
Zakaj bi nam sestre
Ne péle takó?

S tovarš'cami vami
Se bomo hvalil',
Pred ptinjni dželami
Domače glasil'.

Vé mátere sčasam
Obetnih detet,
Učite jih lično
Domače zapet'.

Otroka najbolje
Le mati navdá,
Naj vaše bo petje
Domač'ga duhá.

Verstnikov in mlajih
En glas bo, rekoč:
To ljube so naše,
Pa naša pomoč!

Pojasnila: Parnas, zdaj Liakura, glasoviten hrib na Greškim, je bil nekđaj Apolina, varhu pesništva, in Modropojkam ali Modricam posvečen, katerih so devet šteli, torej jih pesnik devet gospodičin imenuje. — Na Krajskim je znana vraža od nekakih deklic, ki jih Rojenice imenujejo, ktere k vsakim rojenim pridejo, ter mu odločijo, kaj se ima celo življenje z njim goditi. — Ajdovski pisatelj čenčajo, de so bile na nekim otoku med Italijo in Sicilijo tri neusmiljene sestre — Sirene, ki so z svojim sladkim petjem brodarje k sebi na otok mamile, ter jih potem ubijale. — Lezbanam t. j. Gerškim otočanam. — Zafó je bila nekđaj glasovitna pevkinja na Lezbinskim otoku. — Branke ali Francozinje.

V št. 40 je tiskana po njem zapisana narodna „Dobrova“ od ptičice pa pomorske deklice in od Device Marije, nekoliko popolnejši mimo one v III. zv. Pesem krajn. naroda (Angelji od Device Marie na Dobrovi); št. 49 „Navada železna srajca“ z naukom v dejanji poterjenim: „Kar se Anžek uči, Anže tud zna“; v št. 52 pa pod naslovom „Stari kmet“ znana njegova: „Kaj doživel sim na sveti! — Bog se vsmil, kaj se godil — Vsak po svoje če živeti, — In norosti konca ni i. t. d.“, ktero je priobčil tudi J. Fleišman v III. zv. str. 10 — 12 svoje Gerlice z nje priljubljenim napevom.

Tako je napredoval l. 1846, kjer št. 5 „Mlinarič“ pijanec po bolezní, ozdravljen z vodo, spozna: „Glejte! voda žejo zdrav, — Oh! bi bil jez pred to vedil, — Bi drugači bil naredil, — Mlina bi ne bil zadjal“. — Tedaj je spisovati jel o stari dogodivščini naši, in št. 25 — 29 v sestavku: „Pervi seljaki na Slovenskim“ pravi na pr.: „Pisavci dogodovščine, ki niso našiga jezika prav ali morebiti še clo nič umeli, so si glave belili pokazati, kdaj je naš narod prišel v te kraje, kjer smo mi zdaj. Pa kakó hoče ptujic po starih greških in latinskih bukvah, kjer so slovenske imena popačeno ali pomanjkljivo pisane, Slovence slediti, kterih jezika in navad clo nič ne pozna . . . Naš narod se ni, kakor so nekteri tako bledli, več sto let po Kristusovim rojstvu v te kraje vrnil, kakiga družiga naroda nadležvat, ali ga preganjat; ampak se je po božji volji, po kateri je vsa zemlja odločena, de jo ljudje napolnijo, ob silno silno starih časih v te dežele naselil, jih obdelovat in si še drugači pošteno živež služit. V teh deželah ni pred noben narod stanoval. Rajuki gosp. Vodnik, Bog mu daj dobro, je djal:

Od perviga tukaj
Stanuje moj rod,
Če vé kdo za družiga,
Naj reče, odkód?

„Kdor bi terdil, de se je naš rod sem vrnil, kaciga družiga preganjat, naj pové, kdo je pred teh deželá gospodar bil?“ i. t. d. i. t. d. — V tem smislu je pojasnoval sim ter tje „Stare krajnske pripovedi“ na pr. Štampilhar, Tvorca, Zamolčič i. t. d. češ, to je gerško-latinski Zamolxis i. t. d.; l. 37 poje: „Puhličar pride čez več let spet domú“; št. 39: „Na Semiči“; št. 41: „Šege“, kako različne so po svetu, da se o njih ni prepirati, kajti šege okus imata svoje Turk in pa Rus; št. 47: „Prediška“, da kolovrati tekó, nauke nam dajo, de pride vse okoli, vse slabši in vse bolji: „Vse gre okolj okolj — De bi biló po božji volj!“ — Na Semiču je bival in pisal marljivo Poženčan, in pesem, ktero je bil zložil o tem kraju, so sprejele tudi Drobntince l. 1847 v slovensko svojo gerlico str. 261. 262, in po Novicah se glasi:

Na Semiči.

Na Semiča tabri
V sencí pod gabri
Zvedrujem se sam,
Okoli zvaline
Nekdajne grajšine
V mahu spoznam.

Kar slavče moj ptiček,
Iz nograda čriček
Začneta živó,
En veterček piha,
Me s cvetjem nadiha
Nebeško ljubo.

Sercé se mi vname,
Ta kraj me prevzame
Drevén osterním;
Ko spet se zavédam,
Okoli poglédam
Kaj tukaj sedím!

Umika se veja
Se sončik posmeja:
Češ, to se t' godí!
Ta gora je mati,
Zna streči, zibati,
In z vinam dojí.

Ko čutaro vzamem,
Napijat vstanem
Soseski okrog;
No! čujte domači,
Sosednji mejači:
Pomozi vam Bog!

Gorenaki snežniki,
Mi nekđaj redniki,
Tud vam naj veljá;
Povejte okoli,
De kaplja najbolji
Je tukaj domá.

Po Semiški gori
Enako se zori
Kozarci blišé;
Naj čutara, verčik
Ogrevata sertčik —
Težave bežé.

Naravoznanstvo v ljudski šoli.

II. Sprijemnost.

9. *Povodnih ptic voda ne premoči. (Vse plavarice imajo s tolščo napolnjeno žlezo, iz ktere tolščo preneso s kljunom na peresa, vsled tega pa zveznost njih toliko oslabi; da se jih voda ne more prijati.)* — 10. *Po zimi in o mokrem potu namažemo svoje obuvale s tolščo.* — 11. *Leseno pohišje prevlečemo s lakom, s gladčino ali tudi s oljnato pokostjo ali firnežem.* — 12. *Z oljem namažemo razne reči, da se jih rja ne prime.* — 13. *Obliž ali obložek se ne prime in ne derži platna ali papirja, ako smo ju prej s milom ali tolščo namazali.* — 14. *Pri izdelovanji podob iz ilovice ali voska, pomočijo poprej ulivalo ali kalup z vodo.* — 15. *Pri narejanji odtiskov v mavcu (gipsu) mojstri podobo ali obliko preje s oljem pomažejo, pri rudninskih livarnah ali ulivarnicah pa podobo preje s kredo potresejo.* — 16. *Milo se naj lažje nareže s mokrim in pogretim nožem.* — 17. *Suknjo in volno je treba pred barvanjem valjati.* — 18. *Popolno suho kupico zamoremo z vodo prav do verha napolniti. (Zveznost vode v kupici zadržuje, da voda čez njo ne teče.)* — 19. *Ako pa robove kupice zmočimo, tedaj voda precej čez teče. (Pomočeni robovi imajo sprijemnost, in ta*